



LIETUVOS MIŠKO IR ŽEMĖS SAVININKŲ ASOCIACIJOS (LMSA)
XXV GENERALINĖS ASAMBLĖJOS

REZOLIUCIJA

2022 m. balandžio 29 d.

Ežeraičiai, Vilniaus raj.

Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija (LMSA) 2022 m. balandžio 29 d. viešbutyje Vilnius Grand Resort (Ežeraičių km., Ežeraičių g. 2, Vilniaus raj., Lietuva LT-14200) surengėme ataskaitinę-rinkiminę Generalinę Asamblėją. Išklausę bei apibendrinę delegatų ir svečių pasisakymus apie aktualiausius privačių miško ir žemės savininkų klausimus ir problemas, siekiant didinti Lietuvos privataus miškų ūkio sukuriama vertę ir užtikrinti konkurencingumą bei pagerinti esamą situaciją, LMSA XXV Generalinė Asamblėja kreipiamės į:

Lietuvos Respublikos Prezidentą Jo Ekscelenciją **Gitaną Nausėdą**,

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkę **Viktoriją Čmilytę-Nielsen**,

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ministrę pirmininkę **Ingridą Šimonytę**,

Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkę **Aistę Gedvilienę**,

Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininką **Viktorą Pranckietį**,

Lietuvos Respublikos Aplinkos ministrą **Simoną Gentvilą**,

Lietuvos Respublikos Finansų ministrę **Gintarę Skaistę**,

Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministrą **Kęstutį Navicką**,

Lietuvos Respublikos **politines partijas** ir Lietuvos Respublikos **Seimo narius**;

VĮ Valstybinę miškų urėdiją, Valstybinę miškų tarnybą ir Valstybės saugomų teritorijų tarnybą prie Aplinkos ministerijos.

prašydami priimti Jūsų kompetencijoje esančius sprendimus, skirtus neatidėliotinai spręsti svarbias privataus miškų ūkio plėtrą stabdančias problemas.

KONSTATUOJAMOJI DALIS

LMSA Generalinės Asamblėjos dalyviai, išklausę LMSA 2020-2021 m. veiklos ataskaitinį pranešimą bei apibendrinę delegatų ir svečių pasisakymus apie privačių miško savininkų problemas, dabartinę privataus miškų ūkio formavimosi eigą, **pažymime**, kad:

- Miškai užima 2, 2 mln. ha (~ 33,7%) Lietuvos teritorijos ir yra neatsiejama mūsų šalies kultūros, ekonomikos ir kaimo plėtros dalis. Kasmet miškų plotai stabiliai didėja (daugiausia privačioje žemėje), o per paskutinius 20 m. išsaugo net 3 proc. punktais. Per 50 metų faktinis medynų užimamas plotas padidėjo apie 0,5 mln. ha. Atgavus Nepriklausomybę sugrąžinta teisė į privačią nuosavybę, susiformavo ir ženkliai išsiplėtė privatus miškų ūkis ~42,2 % miškų (~929 tūkst. ha) valdo ~255,4 tūkst. privačių miškų savininkų (vidutinis valdos dydis-3,4 ha). Net 92,4 tūkst. ha privačių miškų valdo keli bendraturčiai.
- Tiek valstybinis, tiek privatus miškų ūkio sektorius gali harmoningai vystytis bendradarbiaudami, atsižvelgiant ir gerbiant abiejų sektorių savitumus, bendram Lietuvos visuomenės labui, visų miškininkų ir miškų savininkų džiaugsmui, o svarbiausia- Lietuvos girių klestėjimui. Džiaugiamės dabartiniu pozityviu bendradarbiavimu tarp valstybinius miškus prižiūrinčių miškininkų ir privačių miško ir žemės savininkų, tarp VĮ „Valstybinės miškų urėdijos“ ir LMSA. Neabejotinai teigiamai vertintiname Vyriausybės ir Aplinkos ministerijos iniciatyvą dėl Nacionalinio miškų susitarimo (NMS), kurio nelengvame procese aktyviai ir kantriai dalyvaujame. Svarbiausia, kad ~400 įvairių visuomenės grupių atstovus apjungusio komplikuooto proceso metu galiausiai pasiekti susitarimai (NMS Nacionalinės vizijos dėl miškų, NMS pamatinio tikslo bei NMS susitarimų grupėse pasiektų susitarimų nuostatos)

būtų be iškraipymų aprobuoti parlamentinių partijų ir pradėti įgyvendinti. Laukia naujos redakcijos LR miškų įstatymo, jau vėluojančios Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus strateginės plėtros programos parengimas. Tai ypač svarbu dabartinėje situacijoje, kuomet dėl Rusijos karinės invazijos į Ukrainą, besitęsiančios COVID-19 pandemijos, didėjančių netolygumų ekonomikoje ir augančio klimato kaitos poveikio kyla didžiulių iššūkių užtikrinti gyventojų gerovę, ekonomikos gyvybingumą ir konkurencingumą. Tiesioginė Rusijos karinės agresijos pasekmė – visiškas didžiulio apvaliosios medienos ir medienos medžiagų importo iš Rusijos ir Baltarusijos sustabdymas. Tai reiškia, kad Lietuvai reikia daugiau (bet ne mažiau) medienos tiekimo iš tvariai naudojamų mūsų miškų, kad būtų patenkintas toks pat paklausos lygis siekiant palaikyti energetinę nepriklausomybę ir žaliavų poreikius statyboms ir bioekonomikai. Tad ES Žaliojo kurso ir jį realizuojančių strategijų bei teisinių iniciatyvų įgyvendinimas turėtų tapti kursu šalies ūkio gyvybingumui ir klestėjimui užtvirtinti, vengiant vienpusės į ūkinės veiklos ženklus suvaržymus orientuotos aplinkosauginių dogmų įgyvendinimo politikos.

- Kylant naujiems saugumo, ekonominio stabilumo ir gyvenimo kokybės užtikrinimo iššūkiams, būtina iš naujo peržiūrėti sprendimus, kad sudaryti kuo tvaresnes, palankesnes sąlygas ir paskatas didinti miškų produktyvumą, plėtoti tvarią miškininkystę, racionalizavus valdymo procesus ir diegiant šiuolaikines technologijas gerinti mažavertės medienos panaudojimą, vystyti didesnės pridėtinės vertės produkcijos gamybą, siekti ekonominių, socialinių ir ekologinių miškų funkcijų subalansavimo ir kt..
- Lietuvos miškai ir miškų ūkis yra svarbi sudėtinė šalies ekonominės, socialinės bei aplinkosauginės raidos dalis, susidedanti iš viešojo (valstybinio) ir privataus sektoriaus. Valstybinis sektorius turi tradiciškai išvystytas ir pakankamai gerai aprūpintas organizacines formas bei ūkines struktūras, kurias reikėtų toliau vystyti atsižvelgiant į visuomenės ir valstybės interesus bei sektoriaus ekonominio efektyvumo didinimą. Lietuvos privatus miškų ūkis turi didelį poveikį kaimo plėtrai (įdarbinimas, pajamos, verslumo didinimas, infrastruktūros plėtra, gamtinės aplinkos gerinimas). Tas indėlis gali būti ženkliai didesnis, jei draudimų, baudimų ir netgi galimo nuosavybės teise valdyti ploto dydžio diskriminacija bei papildomo apmokestinimo politika būtų keičiama į subalansuoto ūkininkavimo skatinimą, finansiškai remiant miškų ūkinę veiklą vykdančius miškų savininkus.
- Mokesčių sistema taip pat neskatina miškininkystės veiklos – bendra mokestinė našta didėja, miškų ūkinės veiklos apribojimai saugomų teritorijų miškuose iki šiol dažnai nekompensuojami, yra pertekliniai, nebūtinai saugomų rūšių ar buveinių išsaugojimui. Būtina remti sąžiningų piliečių pasiryžimą dirbti Lietuvai, užtikrinti teisėtai įgytos privačios nuosavybės apsaugą, privačios nuosavybės teisių apsaugą padaryti vienu iš valstybės realių prioritetų. O visuomenei svarbias ekologines paslaugas būtina įgyvendinti sutartiniu pagrindu tarp Valstybės ir žemės bei miško savininkų.

SIŪLOMOS SPREŠTI PROBLEMOS:

1. Dėl Nacionalinio miškų susitarimo ir jo nuostatų įgyvendinimo. Raginame Aplinkos ministeriją neatidėliojant pateikti parlamentinėms politinėms partijoms aprobavimui Nacionalinio susitarimo dėl miškų dokumentą ir užtikrinti, kad NMS proceso metu pasiekti susitarimai (*NMS Nacionalinės vizijos dėl miškų, NMS pamatinio tikslo bei NMS susitarimų grupėse pasiektų susitarimų nuostatos*) būtų be iškraipymų patvirtinti ir pradėti įgyvendinti naujos redakcijos LR miškų įstatyme bei naujojoje Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus strateginės plėtros programoje.

2. Dėl veiklos sąlygų gerinimo, specifinio apmokestinimo, paskatų ir bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo sistemos tobulinimo. Raginame:

2.1. **Atsisakyti** ydingo ir ekonomiškai nenaudingo valstybei papildomo apmokestinimo, nustatyto LR Miškų įstatymo 7 st. 2 d.- **5% privalomųjų atskaitymų privačių miškų savininkams.**

2.2. **Sukurti pajamų iš miško nemedieninių paslaugų modelį** (apimant privačių miško plotų nuomą nemedieninėms veikloms, ekoturizmo miškuose vystymui, sutartų kraštovaizdžio paslaugų teikimą greta miškų įsikūrusioms bendruomenėms ir asmenims, įmokas už CO2 sekvestraciją ir pan.) ir sudaryti teises ir finansines sąlygas šiam modeliui diegti ir plėtoti.

- 2.3. **Sukurti ekonominio skatinimo ir kompensavimo priemonių sistemą** (pavyzdžiui išmokas už atitinkamas miškininkavimo priemones arba ilgalaikes gamtotvarkos sutartis), susietą su savininko ilgalaikiais įsipareigojimais ir skirtą motyvuoti savininkus didinti ekologinę ir kultūrinę miškų vertę.
- 2.4. **Peržiūrėti nuostatas dėl miško žemės rinkos teisinio reguliavimo**, nustatyti aiškius saugiklius– kas ir koku eiliškumu turi pirmenybę įsigyti parduodamą rinkoje miško žemę. Kartu atsižvelgti į Europos Komisijos pradėtą procedūrą prieš Lietuvą, įpareigojančią keisti ES teisei prieštaraujančią reguliavimą dėl privačioje nuosavybėje asmeniui galimo turėti miško ploto dydžio (1500 ha).
- 2.5. **Kompleksiškai įvertinti** vykdančioms aktyvią ekonominę veiklą miško savininkams ir valdytojams **tenkančią mokesčių prievolių našta ir iš esmės atnaujinti bendrųjų miškų ūkio reikmių sampratą, turinį ir finansavimo šaltinius.**
- 2.6. **Sudaryti teises ir ekonomines sąlygas sėkmingai miško savininkų kooperacijai**, taip skatinant profesionalesnį tvarų miškų valdymą.
- 2.7. **Peržiūrėti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo fondo** (angl. Recovery and Resilience Facility, RRF) **lėšų panaudojimą**, nukreipiant dalį finansavimo šalies ūkio geresniam apsirūpinimui žaliavine mediena ir biokuru iš tvariai naudojamų Lietuvos miškų.

3. Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano. Lietuvos miškų savininkus stipriai šokiravo ir nuvylė LR Žemės ūkio ministerijos Europos Komisijai pateiktame BŽŪP strateginiame plane miškininkystės veikloms skirtas finansavimas, kurį ŽŪM užsimojo sumažinti ne procentais, o net 3 kartais (lyginant su 2014-2020 finansiniu laikotarpiu) ir be jokio aiškaus argumentavimo atsisakymas įtraukti eilę svarbių priemonių. Tai niekaip nederina su deklaruojamais ES žalią kurso miškų ūkiui keliamais tikslais tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenyse. O toks drastiškas planas esminiai sumažinti finansavimą siūlomas vienpusiškai ir yra nepateisinamas. Kad BŽŪP strateginis planas turi būti iš esmės tobulinamas, kadangi tame tarpe neatsako, kaip bus tenkinami Lietuvos miškų ir miškininkystės poreikiai; nėra aišku, kaip siūlomomis intervencinėmis priemonėmis bus prisidedama prie ES miškų strategijos įgyvendinimo; nėra pagrįsti smarkiai sumažinti finansavimas apželdinimo mišku lūkesčiai ir t.t., pastabas jau pareiškė Europos Komisija. Aplinkos ministerijos skaičiavimais, kad pilnai įvykdyti Valstybės ir ES keliamus tikslus miškininkystės srityje 2023-2027 m. reikia skirti ~150 mln. EUR, o tik minimaliems reikalavimams- 80-90 mln. EUR. Remiantis aukščiau išdėstytu **kreipiamės ir prašome** BŽŪP strateginiame plane:

- 1) **Numatyti finansavimą miškininkystės priemonėms įgyvendinti- bent 65-80 mln. EUR.**
- 2) **Intervencinėse priemonėse** Smulkiųjų ūkių bendradarbiavimas, Konsultavimo paslaugos, Europos inovacijų partnerystė (EIP), Europos inovacijų partnerystė (LEADER), ūkininkų įsikūrimas ir kt., **įtraukti miškininkystės veiklas**, tuo užtikrinant ūkininkams ir kaimiškųjų vietovių gyventojams galimybę diversifikuoti veiklą, kaip tai numato BŽŪP įgyvendinimo [reglamente \(ES\) 2021/2115](#);
- 3) Užtikrinti, kad būtų remiamas jaunuolynų ugdymas, naujų miškų įveisimas/pažeistų miškų atkūrimas;
- 4) Užtikrinti, kad išliktų parama į miškų infrastruktūrą ir miškininkystės technikai;
- 5) **trumpos rotacijos želdiniams**, kaip klimato kaitos priemonei, išlaikyti analogišką (nediskriminacinį) tiesioginių išmokų lygį kaip ir kitoms ūkininkavimo šakoms (per ekoschemas arba (alternatyvus variantas) per susietą paramą, kurią leidžia Komisija trumpos rotacijos želdinių skatinimui; **įtraukti į ekoschemas agromiškininkystę.**

O Lietuvos ž. Ū. ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano projekto priemonių ir jų finansavimo tolesniuose deriniuose raginame ŽŪM įtraukti LMSA, siūlome diegti praktiškai Europos komisijos rekomenduojamą **poveikio kaimiškosioms vietovėms vertinimo principą** (the rural proofing principle), vadovaujantis ES Geresnio reglamentavimo darbotvarke (the Better Regulation Agenda) bei patvirtinta [Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.](#)

4. Dėl privačios nuosavybės teisių ir jų apsaugos. Kreipiamės į visas politines ir vykdomosios valdžios institucijas, politines partijas reikalaujanti laikytis LR Konstitucijos ir **gerinti privačios nuosavybės teisių**

apsaugą Lietuvoje, nes konkurencinį pranašumą valstybėms kuria būtent užtikrintumas teisėtai įgytos privačios nuosavybės teisių apsauga. Stiprinant šią sritį siūloma:

- 4.1. **Privačios nuosavybės teisių apsaugą padaryti vienu iš valstybės prioritetų**, nuosavybės apsauga nuo privačios nuosavybės teisių nepagrįsto suvaržymo turi būti nuolatiniame valstybės institucijų dėmesio centre. Raginame eliminuoti iš teisės aktų precedentus, grubiai pažeidžiančius privačios nuosavybės teisių neliečiamumo ir apsaugos principus, įtvirtintus LR Konstitucijoje.
- 4.2. **Sistemiškai informuoti ir šviesti visuomenę privačios nuosavybės klausimais**, atkreipiant ypatingą dėmesį į privačios nuosavybės apsaugos naudą visai visuomenei. Įtvirtinti pagarbą aktyviam, dirbančiam, kuriančiam ir mokesčius mokančiam Lietuvos piliečiui.
- 4.3. **Užtikrinti tinkamą ir savalaikį visuomenės ir miško savininkų informavimą apie miškus ir juose vykstančius procesus, miškų teikiamas ekosistemines paslaugas, miškuose planuojamą ūkinę ir gamtotvarkinę veiklą bei nustatytus ribojimus**. Tam plėtoti objektyvias, kokybiškas informacines sistemas, kad informacija būtų aktuali, skaitmenizuota, standartizuota, tarpusavyje integruota, atvira, viešai prieinama bei suprantamai pateikiama (kartu užtikrinant jautrių asmens ir turto duomenų apsaugą).

5. Dėl palankesnių sąlygų daugiafunkciniam privačių teritorijų naudojimui. Pribrendo būtinybė daugiafunkcinei ūkinei bei rekreacinių paslaugų veiklai plėtoti. Todėl raginame tobulinti miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis bei kitos žemės pavertimo miško žeme tvarką ir sąlygas, skatinant daugiafunkcinį privačių teritorijų naudojimą rekreaciniais, dvasiniais, kultūriniais ir kitais tikslais. Skatinti vystyti rekreacinę infrastruktūrą ir ekosistemines paslaugas privačiuose miškuose, kur dėl apribojimų negalima vykdyti ūkinės medieninės veiklos, dalį tokių miškų atverti nedidelių rekreacinių miško namelių statybai, numatant atitinkamus saugiklius.

6. Dėl medžioklės klausimų reglamentavimo.

- 6.1. Reikalaujame Seimo Aplinkos apsaugos komitetą ir Aplinkos ministerijos išgirsti miškininkų ir miškų savininkų jau eilę metų keliamą problemą ir **imtis realių priemonių sureguliuoti medžiojamųjų gyvūnų populiacijas**, nes dabartinis elnių žvėrių perteklius daro ypač ženkliai žalą jaunuolynams ir net pusamžiams medynams. Nuo 2005 m. stirnų populiacija yra padidėjusi 2 kartus, briedžių - 5 kartus, tauriųjų elnių populiacija išaugo net 5,5 karto. Tačiau 2021 m. nustatyti briedžių ir tauriųjų elnių sumedžiojimo limitai sudarė tik ~20 proc., o sumedžiojimas atitinkamai tik 13-15 proc. nuo šių medžiojamųjų žvėrių populiacijos dydžio. Efektyviai miškų apsaugai nuo elnių žvėrių daromos žalos būtina sureguliuoti jų kiekį, todėl reikia keisti elnių žvėrių sumedžiojimo limitų nustatymo tvarką taip, kad miškuose gyvenančių elnių žvėrių skaičius atitiktų medynuose galinčių gyventi elnių žvėrių ekologinę talpą. Tam būtina nauja metodika, kuri leistų nustatyti realią optimalią elnių žvėrių talpą įvairiose naudmenose.
- 6.2. **Raginame Medžioklės įstatyme galutinai įvykdyti 2005-05-13 Konstitucinio Teismo nutarimą**, kuriame buvo aiškiai konstatuota, kad medžioklė yra ūkinė veikla, o savininkų teisė vykdyti tokią veiklą negali būti neproporcingai ribojama.
- 6.3. **Reikalaujame įtvirtinti Medžioklės įstatymo nuostatą, kad teisės užsiimti medžioklės veikla suteikimas privačioje žemėje priklauso žemės savininkui**, toliau išlaikant Valstybei teisę ir pareigą reglamentuoti medžiojamųjų gyvūnų medžiojimo tvarką, terminus, būdus, įrankius bei priemones, nustatant saugaus elgesio medžioklėje ir kitus medžiojimo reikalavimus.

7. Raginame sudaryti reikiamas sąlygas pritraukti naujas investicijas ir plėtoti medienos pramonę šalies viduje. Taip būtų sudaromos sąlygos kurti didesnę pridėdamąją vertę turinčią produkciją šalies miškų sektoriuje, panaudojant atsinaujinančius medienos išteklius, kurti naujas darbo vietas.

Generalinės Asamblėjos sekretorė

Živilė Navardauskė

LMSA pirmininkas

dr. Algis Gaižutis